

Schatplichtig aan Karina Schaapman

OCO in relatie tot het nieuwe beleidskader 'Actieve ouders: ouderbetrokkenheid

- Ten geleide
- Onderwijsbetrokkenheid
- Versterk Partnerschap
- Ouders met elkaar verbinden
- Ouders beter informeren
- Vragen en klachten van ouders
- Financiën
- Tot slot
- Bijlagen

1 februari 2011

Ten geleide

Op 12 januari vroeg een delegatie van DMO aan een delegatie van OCO om twee dingen:

- commentaar op het nieuwe beleidskader: 'Actieve ouders: ouderbetrokkenheid',
- voorstellen voor de uitvoering van dit nieuwe beleidskader.

Daarbij werd gesteld dat op basis van de eerdere uitvoering van de activiteiten van OCO de stichting OCO als een "preferred supplier" werd beschouwd. OCO heeft dit opgevat als een verzekering dat voorstellen serieus beoordeeld zouden worden en eerst afgehandeld zouden worden voordat met anderen gesproken zou worden. Het verzoek om commentaar en aanvullingen is ook opgevat als een mededeling dat er nog wijzigingen in het beleidskader mogelijk zouden zijn.

OCO heeft bij het formuleren van commentaar, aanvullingen en voorstellen vanzelfsprekend ook gekeken of en hoe de elementen van het nieuwe beleidskader passen bij de activiteiten die OCO reeds uitgevoerd heeft. Aansluiting op deze activiteiten zou betekenen dat zij efficiënter en effectiever zouden kunnen worden uitgevoerd omdat er geen nieuwe ontwikkeling voor nodig is. OCO vormt in Nederland een unieke voorziening met een combinatie van informatie over het lokale onderwijsaanbod en over leerrecht. Dat vormt een prima basis voor de nieuwe beleidsprioriteiten en het zou werkelijk zonde zijn van de investering van de afgelopen jaren om het kind met het badwater weg te gooien.

Bij het formuleren van voorstellen voor '(Vederlichte) ondersteuning van oudernetwerken' meent OCO concrete voorstellen te doen voor het ondersteunen van allerlei verschillende soorten netwerken. OCO wil daarbij – zoals ook gebleken is in de afgelopen jaren – met allerlei mogelijke partijen samenwerken. Daarbij staat voor OCO voorop dat oudernetwerken alleen maar zinvol kunnen functioneren als ze beschikking hebben over adequate informatie – over de complexe wereld die het onderwijs nu eenmaal is, en over de mogelijkheden en onmogelijkheden die in de Amsterdamse lokale situatie bestaan. Zonder inhoud zijn oudernetwerken leeg. Zonder adequate informatie wordt actie onmogelijk. In welke ondersteuningsvorm dan ook, er zal altijd informatie over de lokale situatie aanwezig moeten zijn. Die informatie kan niet bestaan zonder informatieverzameling, ordening en presentatie. Een beleidskader dat niet voorziet in die functie is gedoemd te mislukken.

Nieuw beleidskader 'Actieve ouders: ouderbetrokkenheid'

Op 4 januari 2011 besloot B&W een projectsubsidie te verlenen aan de stichting OCO om te komen tot een aanvraag die aansluit op het nieuw geformuleerde beleid van de wethouder onderwijs over ouderbetrokkenheid. In de notitie 'Actieve ouders: ouderbetrokkenheid' wordt op drie fronten een rol geschetst voor de stad:

1. Versterk het partnerschap tussen scholen en ouders
2. Ouders met elkaar verbinden
3. Ouders beter informeren

In het gesprek met DMO waarin OCO het nieuwe kader ontving - op 12 januari 2010, waarbij DMO OCO verzocht om op 1 februari een aanvraag in te dienen - kwam ter sprake dat DMO nog overweegt een vierde punt aan het beleidskader toe te voegen over een mogelijke rol voor de gemeentelijke ombudsman t.a.v. onderwijs.

OCO is gevraagd om het nieuwe beleidskader van commentaar te voorzien en aan te geven hoe OCO kan bijdragen aan invulling van het nieuwe beleid. Het hiernavolgende commentaar op het nieuwe beleidskader dient gelezen te worden als een versterking en toespitsing van de eerdere OCO-aanvraag waarin al elementen zaten die aansloten op de drie hoofdpunten uit het nieuwe beleidskader.

Overigens is OCO van mening dat de gemeenteraad met het steunen van de motie Schaapman een structurele voorziening voor ogen had. Daarom handhaaft OCO de uitgangspunten van de motie Schaapman als basis voor de dienstverlening en worden in de uitvoering van de taken de prioriteiten gesteld aan de hand van het nieuwe beleidskader.

Het nieuwe beleidskader ouderbetrokkenheid is volgens de aanhef gebaseerd op het advies van de Onderwijsraad 'Ouders als partners'. OCO maakte deel uit van het expertpanel dat door de Onderwijsraad werd bevestigd bij de totstandkoming van dit advies en OCO wordt als voorbeeld van een moderne manier van ouderondersteuning genoemd. Opmerkelijk is dat er door DMO selectief gewinkeld wordt in het Onderwijsraadadvies, het 'partnerschap' van de Onderwijsraad wordt overgenomen maar noodzakelijke voorwaarden worden achterwege gelaten. OCO wijst alsnog op twee elementen uit het Onderwijsraadadvies die niet vanzelf tot stand komen:

“Goed educatief partnerschap tekent zich af als er sprake is van gelijkwaardigheid tussen ouders en onderwijs.”

En:

“Beleidsuitgangspunt is dat ouders voor hun kinderen op grond van de leerplicht ook een zeker leerrecht hebben (een minimale garantie op basiskwaliteit van het onderwijs). Daarnaast hebben zij recht op goede informatie: over hun kind (het leerlingendossier) en over de prestaties van de school, maar ook over hun rechten op ondersteuning en bijstand of om een klacht in te dienen.”

Onderwijsbetrokkenheid

Voordat ingegaan wordt op de drie punten van de beleidsnotitie eerst een algemene opmerking over de term ouderbetrokkenheid. René Diekstra¹ (adviseur Gemeente Den Haag refereert aan onderzoek waaruit blijkt dat ouders die veel in de school doen als hulp weinig bijdragen aan de onderwijsloopbaan van hun eigen kind. Betrokkenheid van ouders bij het onderwijs, op school en thuis, is wel van invloed op de onderwijsloopbaan van het kind. Daarom pleit Diekstra ervoor om in plaats van over ouderbetrokkenheid te spreken over onderwijsbetrokkenheid. Onderwijsbetrokkenheid vraagt een gerichtheid van scholen en ouders die nog lang niet vanzelfsprekend is. Een 'natuurlijke tegenkracht' zoals Pieter Winsemius² dat noemt die de scholen scherp houdt en ouders ondersteunt kan daarbij helpen. Dat is nadrukkelijk een andere rol dan ondersteuning van de scholen zelf. OCO houdt graag vast aan de scheiding dat OCO ouders ondersteunt en scholen verantwoordelijk zijn voor hun eigen organisatie.

¹ <http://www.onderwijsconsument.nl/ouders/sleutelwoorden.artikel.php?aid=1447&tid=9%2C65>

² vertrouwen in de school. Over de uitval van 'overbelaste' jongeren (r83 jan 09)

1. Versterk het partnerschap tussen scholen en ouders

Niet alleen scholen helpen maar ook ouders

In het beleidskader staat na 'Versterk het partnerschap tussen scholen en ouders' een dubbele punt met als uitwerking: 'scholen helpen bij het vormgeven van dit partnerschap. Uiteraard ligt daar een belangrijke taak voor scholen maar partnerschap komt van twee kanten. Ouders verkeren per definitie al in een afhankelijke positie ten opzichte van scholen. Als ouders ook voor de invulling van onderwijsbetrokkenheid volledig afhankelijk zijn van scholen is dat jammer. Om educatief partnerschap succesvol te maken zou het goed zijn als de gemeente investeert in de ondersteuning van ouders via de voortzetting van de subsidiëring van OCO, zodat een volwaardig partnerschap tot stand kan komen.

Samengevat

+ Ouders verdienen ondersteuning ten behoeve van educatief partnerschap.

Versterk educatief partnerschap gericht op kwaliteit met ouderpoot in Kwaliteitsaanpak

OCO stelt voor om ouders in staat te stellen om de met de Kwaliteitsaanpak gerealiseerde verbeteringen te borgen. Als ouders in staat zijn om mee te praten over de resultaten van het beleid en mee te waken voor een mogelijke terugval, dan wordt er veel gewonnen. OCO heeft deze voorstellen reeds in het voorjaar van 2009 gedaan, zie de bijlage 'OCO en kwaliteit'. Deze plannen zijn nog steeds actueel en uitvoerbaar. OCO stelt voor om deze voorstellen te honoreren vanuit de middelen voor de Kwaliteitsaanpak zodat een versnelde uitvoering mogelijk is. Zonder extra middelen zal OCO proberen de plannen ook ten uitvoer te brengen maar dan zal dit met minder capaciteit en in een lager tempo gebeuren.

Samengevat

+ Ouders activeren voor borging behaalde resultaten Kwaliteitsaanpak.

OCO en het OKC

In de evaluatie van OCO (Wentholt, september 2010) wordt de mogelijkheid geopperd dat een aantal taken van OCO kunnen worden overgenomen door de OKC's. DMO heeft OCO verzocht bij de reactie op het nieuwe beleidskader na te gaan in hoeverre overdracht van taken aan of samenwerking met de OKC's mogelijk is. Vanwege de spreiding door de stad bieden de OKC's een prachtige kans om het aantal fysieke loketten waar ouders terecht kunnen voor onderwijsinformatie uit te breiden. Dit is met name interessant om de doelgroep laagopgeleide ouders te bereiken die minder vaak gebruik maakt van de website van OCO met onderwijsinformatie. Het basispakket voor de dienstverlening van de OKC's ligt vast, het vergt daarom creativiteit om onderwijsinformatie te koppelen aan de OKC's. Samenwerking tussen OCO en de OKC's lijkt zowel organisatorisch als financieel betere mogelijkheden te bieden dan een overdracht van taken.

Samengevat

+ Samenwerking OCO met OKC's vergroot bereik naar laagopgeleide ouders.

OCO en schoolkeuzeinformatie op het OKC

De OKC's vormen weliswaar een laagdrempelige voorziening waarbij (zo goed als) ieder kind gezien wordt tijdens een bezoek aan een medewerker van de jeugdgezondheidszorg. Maar dergelijke bezoeken zijn zo strak ingepland volgens een nauwkeurig draaiboek per minuut dat gesprekken over schoolkeuze (voorschool, PO, VO, MBO) daar niet inpassen. Bovendien zou het hoge trainingskosten vergen om de expertise die nu geconcentreerd bij OCO aanwezig is over te dragen aan OKC-medewerkers. De OKC's kunnen wel bezoekende ouders en kinderen verwijzen naar OCO voor schoolkeuzeinformatie. Wellicht dat OCO en de OKC's ook een gezamenlijke publicatie kunnen ontwikkelen over schoolkeuze om uit te reiken op de OKC's. Ook zou in de Groeigids (online en offline) informatie van OCO opgenomen kunnen worden over schoolkeuze. In het contact met de OKC's is verder ter sprake gekomen dat OCO in het telefoonkeuzemenu van de OKC's opgenomen kan worden: 'bij vragen over schoolkeuze kies ...'

Samengevat

- + Tijdens fysieke contactmomenten kan OKC verwijzen naar school(keuze)informatie OCO.
- + Publicatie over schoolkeuze door OCO te ontwikkelen i.s.m. OKC's.
- + Groeigids met info over schoolkeuze, rechten en plichten van ouders in onderwijs.
- + OCO in telefoonmenu OKC's.

OCO en de overlap van opvoedvragen en vragen over onderwijs op het OKC

Tijdens het opvoedspreekuur krijgen OKC-medewerkers geregeld vragen over school voorgelegd die in het verlengde liggen van opvoedvragen. Deze worden in algemene zin beantwoord, zonder dat op de specifieke aanpak van de betreffende school kan worden ingegaan. OCO en OKC's kunnen veelgestelde vragen uitwisselen om de dienstverlening op dit vlak over en weer te verbeteren. Indien een OKC-cliënt behoefte heeft aan antwoorden op onderwijsvragen die met de situatie of aanpak van een specifieke school te maken hebben kan doorverwezen worden naar OCO. Doordat OKC's ook actiever worden met opvoedsprekuren in scholen kan de frequentie en intensiteit van de uitwisseling en doorverwijzing toenemen.

Samengevat

- + Uitwisseling faq op raakvlak opvoeding en onderwijs tussen OKC en OCO.
- + Doorverwijzing van OKC naar OCO bij schoolspecifieke vragen.

OCO en op het OKC aangekaarte problemen met school

Als ouders bij de OKC's komen met schoolproblemen die persoonlijk contact met de school vergen is de enige mogelijkheid die het OKC op dit moment heeft 'escalatie' naar het zorgbreedteoverleg. Escaleren is belastend en duur. OCO heeft de afgelopen jaren juist bewezen sterk te zijn in het de-escaleren van (potentiële) conflicten door de verstoorde communicatie tussen ouder en school weer op gang te brengen. OKC's kunnen per situatie inschatten of escalatie via het zorgbreedteoverleg noodzakelijk is of dat de-escalatie via OCO eerst nog een kans verdient.

Samengevat

- + Financiële en maatschappelijke kostenbesparing door de-escalatie via OCO.

OCO en alleenstaande moeders

Veel bellers naar OCO zijn alleenstaande moeders. Wanneer OCO vermoedt dat een moeder naast antwoorden op onderwijsvragen ook behoefte heeft aan opvoedondersteuning of ondersteuning in andere vorm gericht op alleenstaande ouders, dan kan OCO doorverwijzen naar de OKC's. De OKC's geven aan dat juist op dit punt veel ondersteuning beschikbaar is.

Samengevat

+ Verwijzing alleenstaande moeders naar OKC.

2. Ouders met elkaar verbinden

Vooraf

Het organiseren en ondersteunen van oudernetwerken dient altijd voorzien te zijn van een inhoudelijke component. De complexe wereld van het onderwijs leent zich niet voor simplificaties. Daar waar van ouders verwacht wordt relaties te leggen met elkaar en partner te worden met school moeten zij kunnen beschikken over lokale, actuele en deskundige informatie.

Ondersteunen van netwerken van allochtone ouders: ca 20 netwerken i.s.m. Forum met inzet van incidentele extra middelen, of ca 10 netwerken zonder inzet van incidentele extra middelen en zonder Forum

Mede op verzoek van DMO heeft OCO contact gelegd met Forum over de ondersteuning van allochtone oudernetwerken. OCO heeft al eerder samengewerkt met Forum. *(In een voorgesprek over deze notitie gaf DMO echter aan dat inzet van extra middelen zeer onwaarschijnlijk is, daarom is in het kopje hierboven en in de uitwerking onderaan deze paragraaf ook beschreven wat gerealiseerd kan worden zonder inzet van extra incidentele middelen en derhalve ook zonder ondersteuning van Forum.)*

OCO stelt voor om, waar mogelijk in samenwerking met Forum, in 2011 en 2012 een twintigtal concrete netwerken van allochtone ouders te ondersteunen bij acties gericht op het realiseren van partnerschap met de school. Van deze oudernetwerken wordt de helft gericht op het ontwikkelen van groepen ouders die het kwaliteitsbeleid volgen door een structurele deelname van meer ouders aan de 'formele' netwerken (ouderraad en medezeggenschapsraad) en de helft gericht op het bewust mengen van scholen (concrete groepsaanmeldingen op witte scholen). In de ondersteuning van deze tien netwerken worden zowel fysieke als digitale middelen gebruikt. Daarmee worden de ervaringen van OCO met ondersteuning van ouderinitiatieven en digitale ondersteuning ingebracht. Per netwerk is een ondersteuner gedurende één dag per veertien dagen beschikbaar. OCO en Forum leveren deze ondersteuning. Forum beschikt over specifieke expertise in relatie tot de groep allochtone ouders en heeft al enkele actieve oudergroepen geworven. Forum stelt de uitvoering wel afhankelijk van de toekenning van extra incidentele middelen, zover nu bekend voor bij benadering twee jaar € 200.000 per jaar. In de oriënterende gesprekken met Forum heeft OCO geconstateerd dat de gedachten over doelstelling en aanpak parallel lopen. Van belang is dat Forum en OCO het eens zijn over de ondersteuningsaanpak: de ouders moeten zelf de regie voeren.

OCO hecht voor de uitvoering van haar taak aan een onafhankelijke positie. Overleg met een begeleidingsgroep van schoolbesturen en gemeente zoals het beleidskader schetst vraagt wat dat betreft wel een duidelijke afbakening van verantwoordelijkheden. OCO geeft in overweging om in plaats van een pilot, met veel overleg (en het risico van weinig actie), te kiezen voor een concrete opdracht met duidelijke rapportagemomenten. Bovendien vraagt het principe van de regie door de ouders zelf om een zo licht mogelijke structurering van de begeleiding. Uiteraard is een heldere en transparante communicatie in ieders belang. In het geval er geen extra incidentele middelen beschikbaar komen voor Forum om de gemeentelijke ambities t.a.v. allochtone ouders waar te maken zal OCO het aantal te ondersteunen netwerken van allochtone ouders tot tien beperken en prioriteit geven aan het realiseren van deze taak ten koste van andere taken van OCO.

Samengevat

- + Samenwerking Forum en OCO via extra incidentele middelen.
- + Indien geen extra incidentele middelen prioriteitstelling in overleg met gemeente.
- + Ondersteuning formele en informele netwerken.
- + Facilitering met fysieke en digital inzet.
- + Activering van ouders via fysiek en digitale kanalen.

Maatwerk voor one-issue oudernetwerken

Oudernetwerken kennen verschillende gedaanten. Denk bijvoorbeeld aan de groep ouders die protesteert tegen ongelijke (lotings)kansen van Amsterdamse kinderen ten opzichte van leerlingen afkomstig van buiten Amsterdam. Die groep heeft hele andere karakteristieken dan een groep ouders die bezig is met 'mengen andersom'. Beide groepen verschillen in hun 'drive' weer enorm met 'lotgenoten-oudernetwerken', ouders van kinderen met een beperking in het onderwijs. Toch zijn er overeenkomsten. Een eerste overeenkomst is dat deze voorbeelden zich richten op één onderwerp en dat het initiatief (waarschijnlijk) ophoudt te bestaan zodra de missie is volbracht. Een tweede overeenkomst is dat dergelijke initiatieven alleen geloofwaardig zijn als ze werkelijk door bezorgde ouders worden opgestart, en niet door een belanghebbende schooldirecteur of door andere belanghebbende partijen. Een derde overeenkomst tenslotte is dat dergelijke initiatieven behoefte hebben aan informatie omdat ze (meestal) onvoldoende bekend zijn met de regels en praktijk in het onderwijsveld om daar meteen invloed op uit te kunnen oefenen.

Om al deze verschillende oudernetwerken te kunnen bedienen is een informatieloket nodig wat het onderwijsveld kent. En tevens begrip kan opbrengen voor de drijfveren en specifieke informatiebehoefte van de verschillende oudernetwerken. OCO heeft in het verleden reeds bewezen dat te kunnen. Wel dient een voorbehoud gemaakt te worden dat de capaciteit van OCO om ook organisatorische ondersteuning te bieden beperkt is. Zonodig zullen de betreffende oudernetwerken en/of OCO daar extra middelen voor moeten werven.

Samengevat

- + OCO kan one-issue oudernetwerken op maat ondersteunen met informatie.

Informatiebehoefte betrokken ouders en OCO als ouder-ouder-netwerk

In de evaluatie van OCO (Wentholt, september 2010) werd gesteld dat "... dat de werkwijze en de manier van communiceren van OCO vooral gericht is op ouders die al enigszins betrokken zijn bij het onderwijs van hun kind." Met die opmerking werd, in de ogen van OCO ten onrechte, de suggestie gewekt alsof alleen volledig zelfredzame hoogopgeleide ouders betrokken zouden zijn bij hun kind en andere ouders per definitie niet. De OCO-telefoon bedient inderdaad ouders die al enigszins betrokken zijn, anders zouden ze niet bellen met een vraag. Maar als ze OCO bellen met een vraag betekent dat toch ook dat ze behoefte hebben aan onafhankelijke informatie of advies. Betrokken ouders die met vragen of problemen worstelen aan hun lot overlaten zou neerkomen op vernietiging van sociaal kapitaal in de stad. Bovendien is er sprake van een inktvlekwerking richting de (nog) niet-participerende ouders.

Goed voorbeeld doet volgen, dat is ook de gedachte van de onderwijsraad achter ouder-oudercontacten. Met andere woorden, de primaire informatietaak van OCO valt (ook) onder te brengen onder het punt 'ouders met elkaar verbinden' uit het nieuwe beleidskader.

In de ogen van de Onderwijsraad is OCO aan te merken als een vorm van ouder-oudercontact. Een praktijkvoorbeeld dat aan deze informatietaak ook een netwerkfunctie

verbonden is, is de jaarlijkse evaluatie door OCO van de Kernprocedure op basis van vragen en signalen van ouders.

Samengevat

- + Betrokken ouders hebben behoefte aan een onafhankelijk informatieloket.
- + Van betrokken ouders gaat een inktvlekwerking uit richting minder betrokken ouders.
- + OCO functioneert zelf ook als ouder-ouder-netwerk.

Niet-participerende ouders individueel aanspreken via school

Het nieuwe beleidskader vraagt aandacht voor niet-participerende ouders, waarschijnlijk wordt hier mee bedoeld op ouders die nauwelijks of geen betrokkenheid vertonen bij het onderwijs van hun kind. In eerste instantie. Het is de vraag of het reëel is om op dit front de grootste bijdrage van OCO te verwachten, al maakt OCO geregeld individueel contact met ouders bij bezoeken aan schoolpleinen. Bovendien zal OCO via de OKC-route geleidelijk ook met meer 'niet-participerende' ouders in contact komen.

De meest effectieve bijdrage is vooralsnog te verwachten van één-op-één contacten dicht bij de school met inzet van oudercontactfunctionarissen of huisbezoeken door docenten. Het lijkt zinvol enige mate van activering via dergelijke één-op-één contacten vooraf te laten gaan voordat geïnvesteerd wordt in oudernetwerken rond niet-participerende ouders. Misschien worden daarbij ook invalshoeken duidelijk via welke deze ouders wel te porren zouden zijn om deel te nemen aan een netwerk, of worden eventuele belemmeringen duidelijk die deelname aan oudernetwerken in de weg staan.

Via (coördinatoren van) oudercontactfunctionarissen of coördinatoren van huisbezoeken kan OCO op de hoogte worden gesteld van thema's of belemmeringen die van belang kunnen zijn om niet-participerende ouders in een netwerk te betrekken. Vervolgens kan OCO kijken of aangehaakt kan worden bij een bestaand netwerk of een lokaal netwerk gevormd kan worden.

Samengevat

- + Aan de hand van signalen vanuit oudercontactfunctionarissen of huisbezoeken kan OCO pogingen doen om lokale oudernetwerken op te zetten rondom niet- (of minder-) participerende ouders.

Niet-participerende ouders individueel aanspreken via maatschappelijke (zelf)organisaties

Een alternatieve route om niet-participerende ouders aan te spreken is gebruik te maken van maatschappelijke organisaties die zich tot taak hebben gesteld hun leden te activeren. Een aantal voorbeelden: OCO geeft voorlichting over de overstap van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs in moskeeën in samenwerking met RVMM-NH. Ook verzorgt OCO jaarlijks een voorlichtingsbijeenkomst op uitnodiging van de Marokkaanse organisatie MDLI, tijdens het oudergedeelte van een 'bijspijkerdag' voor kinderen. OCO heeft onlangs voorlichting over de Kernprocedure verzorgd via een lokale Surinaamse radiozender. OCO heeft al verschillende keren informatie gegeven op bijeenkomsten van een Somalische vereniging. In het kader van het nieuwe beleidskader zal OCO de activiteiten uitbouwen om via maatschappelijke (zelf)organisaties minder betrokken ouders te bereiken.

Samengevat

- + Uitbreiding voorlichting OCO via maatschappelijke (zelf)organisaties.

Formele oudernetwerken

Het belang van formele oudernetwerken zoals ouderraden en medezeggenschapsraden kan niet onderschat worden. Deze spelen door hun inbedding in de onderwijsstructuur een belangrijke rol en medezeggenschapsraden beschikken ook over rechten waar gewone ouders alleen maar over kunnen dromen: behalve het advies- en instemmingsrecht bij door het schoolbestuur voorgelegde beslissingen heeft een medezeggenschapsraad initiatiefrecht en informatierecht. Het is zaak om deze netwerken effectiever te maken en beter te ondersteunen zodat zij hun invloed op de school kunnen verbeteren. Het is ook zaak om de schoolbesturen aan te spreken om zelf te investeren in de kwaliteit van de medezeggenschap.

Mensen die bezwaar maken tegen het formele karakter van dit soort netwerken, moeten zich wel bewust zijn van het gegeven dat deze raden feitelijk de enige weg zijn om werkelijke en structurele invloed op de school en het schoolbestuur uit te oefenen. Andere actievormen hebben waarschijnlijk vooral een tijdelijke invloed.

Informele netwerken opgericht vanuit ouders, of ouderpanels en dergelijke die op initiatief van de school tot stand zijn gekomen hebben een duurzaam effect op een school als ze verbonden zijn (als 'achterban') met de medezeggenschapsraad van een school.

OCO wil een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de medezeggenschap in het Amsterdamse onderwijs door kennis te delen en ervaringen uit te wisselen en in de medezeggenschap actieve ouders met elkaar in contact te brengen.

Samengevat

- + De medezeggenschapsraad heeft als formeel oudernetwerk maximale en duurzame invloed.
- + OCO brengt in de medezeggenschap actieve ouders met elkaar in contact.

Oudernetwerken met het oog op Passend Onderwijs

Passend Onderwijs, hoe het zich ook zal ontwikkelen in de komende jaren, vraagt specifieke vormen van oudernetwerken. Enerzijds zal er waarschijnlijk een wettelijke verplichting komen voor bovenbestuurlijke medezeggenschap (op het niveau van het Samenwerkingsverband). Ondersteuning door OCO van deze vorm van bovenbestuurlijke medezeggenschap vergroot de kracht van dit orgaan en straalt af op andere medezeggenschapsraden in de stad.

Anderzijds zal er behoefte bestaan aan netwerken die 'lotgenotencontact' bieden. OCO heeft een eerste aanzet gegeven i.s.m. MEE en Cliëntenbelang met de oprichting van het 'Netwerk Ouders van kinderen met een beperking'.

Beide typen netwerken komen ten goede aan de kwaliteit van de leerlingzorg in het Amsterdamse onderwijs, effectieve netwerken zijn noodzakelijk om het minderheidsbelang van de zorgleerlingen te beschermen nu scholen het gevoel hebben steeds meer op prestaties van leerlingen te worden afgerekend.

Samengevat

- + Passend onderwijs vraagt bovenbestuurlijke medezeggenschap, OCO biedt ondersteuning.
- + OCO faciliteert specifieke oudernetwerken in relatie tot specifieke leerlingzorg.

Vrijwillig betrokken

2011 is het Europees Jaar van de Vrijwilliger. De dienst Zorg, Samenleven en Welzijn van de gemeente zet een grootscheepse campagne Vrijwillig Amsterdam op touw. Op verzoek van

OCO wordt de maand november het themamaand 'Vrijwillig op school'. OCO is trekker van alle activiteiten in de maand november. Uit onderzoek is gebleken dat 1 op de 3 vrijwilligers iets op of met school doet. Deze vrijwilligers verdienen meer aandacht voor hun inzet.

Samengevat

+ OCO geeft vrijwilligers rond en in de school in de maand november extra aandacht.

OCO-coach

In samenwerking met Gilde Amsterdam ontwikkelt OCO een traject voor ouders waarvoor de telefonische beantwoording van vragen niet voldoende is om goed in gesprek te kunnen gaan met de school. Een OCO-coach zal in een aantal sessies (maximaal 5) een ouder op het goede spoor zetten door communicatietips te geven, helpen de informatie op een rijtje te zetten en een luisterend oor te bieden.

Samengevat

+ OCO-coaches helpen ouders vrijwillig in communicatie met school.

3. Ouders beter informeren

Jonge genieën

Het nieuwe beleidskader bevat een opmerking over jonge genieën die open source informatie op aantrekkelijke wijze bewerken. De genieën zouden in een prijsvraag om een bijdrage gevraagd kunnen worden wat ongetwijfeld sprankelende ideeën oplevert. Stelt de gemeente de winnende ideeën vervolgens - open source - aan derden (en aan OCO) beschikbaar? OCO implementeert graag geniale ideeën, vooropgezet dat ze inpasbaar zijn in de dienstverlening van OCO.

Samengevat

+ OCO implementeert graag (inpasbare) ideeën van jonge genieën.

Open source en marktpartijen

Informatie over openbaar gefinancierde instellingen zou via open source beschikbaar moeten zijn zodat verschillende partijen, waaronder marktpartijen, verschillende manieren kunnen vinden om deze informatie aan gebruikers te leveren. OCO is een voorstander van deze werkwijze. OCO is ook al in een vroeg stadium in overleg getreden met het Ministerie van Onderwijs om dit streven te bespreken. In het kader van de activiteiten van de Digitale pioniers (E-participatieprojecten) is OCO een van de voorbeelden in het gebruik van dergelijke gegevens. Maar OCO herinnert er tegelijkertijd aan dat de gemeente Amsterdam (DMO) nog niet in staat of bereid is gebleken om gegevens over scholen in een open source-relatie aan te leveren. Ook is het niet zeker of marktpartijen er belang bij hebben om een volledig en een onafhankelijk overzicht te verschaffen van het onderwijsaanbod in Amsterdam, en of marktpartijen bereid zijn informatie accuraat en up to date te houden.

Samengevat

- + OCO is voorloper in gebruik van open-source.
- + OCO pleit al langer voor informatiebeleid en open-source bij de gemeente.
- + OCO levert volledige en onafhankelijke informatie, bij marktpartijen is dit onzeker.

Informatie toegankelijk maken en horizontale dialoog voeren

Ook bij een open source-proces van informatieverwerving blijft de noodzaak om informatie op een begrijpelijke wijze aan ouders en leerlingen te presenteren. Het is niet moeilijk om zo maar gegevens te publiceren. Het is in de onderwijscontext wel een worsteling om deze gegevens zo te presenteren (en te interpreteren) dat ze begrijpelijk en hanteerbaar zijn voor ouders. OCO heeft daar nu vier jaar ervaring mee en daaruit blijkt dat de taak een permanent inzicht in de context van de gegevens en de gebruikers vraagt. Dat is met name een prangende vraag bij de nieuwe informatiegolf die binnenkort over ouders heen gestort wordt in het kader van de 'Spiegel PO' en de 'Vensters voor Verantwoording' in het VO. OCO is in overleg met het BBO om de informatie uit de 'Spiegel PO' voor ouders toegankelijk te maken. Bevraging van OCO bij de VO-raad hoe nu de dialoog over de verantwoording gevoerd gaat worden nu de vensters klaar zijn leverde een oorverdovende stilte op. De sector ziet het, op zich terecht, als een hele stap dat nu meer gegevens beschikbaar en vergelijkbaar zijn. Maar de gegevens gebruiken voor een horizontale dialoog met de ouders vraagt nog de nodige druk op de schoolbesturen. OCO is bereid daarnaar te blijven vragen en zelf het initiatief te nemen tot een horizontale dialoog op basis van de nu beschikbare gegevens.

Samengevat

- + OCO maakt verantwoordingsinformatie toegankelijk voor ouders.
- + OCO is aanjager horizontale dialoog.

Besparing mogelijk op VO-gids

Op dit moment is OCO dé onafhankelijke informatie-leverancier voor onderwijsgegevens in Amsterdam die vergelijkende gegevens over scholen levert. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de Parool-OCO-scholengids die jaarlijks geproduceerd wordt, waarin veel meer (onafhankelijke) inhoudelijke informatie wordt geleverd dan op de gemeentelijke DMO-site of de in de (papieren) VO-keuzegids. Bij een vraag naar efficiënte besteding van stedelijke middelen mag ook de vraag gesteld worden of het niet zinvol is deze laatste activiteiten te beëindigen en simpelweg te verwijzen naar OCO. Waarschijnlijk is dat goedkoper – al ontbreekt op dit moment het inzicht in de kosten van de bestaande DMO-activiteiten. Misschien is een co-productie ook een optie, waarbij de gemeente de informatie over de Kernprocedure levert en OCO (i.s.m. Het Parool) de rest.

Samengevat

- + Besparing mogelijk op dubbeling in onderwijsgids(en) DMO en OCO.

Concentratie van informatiestromen

OCO stelt door een stroomlijning van informatiestromen te komen tot een concentratie van informatie. Dubbelingen worden achterwege gelaten en afgebouwd. De bestaande schoolinformatie op de OCO-site die op dit moment de meeste onafhankelijke informatie biedt wordt verder uitgebreid met de beschikbare schoolbestuur- en gemeentelijke informatie. Inspanningen worden gericht op het begrijpelijk aanbieden van de informatie en het realiseren van een snel werkend informatiesysteem. OCO zorgt er voor dat de beschikbare gegevens ook via OCO als opensource beschikbaar zijn

Samengevat

- + OCO als inhoudsexpert om begrijpelijk te kunnen uitserveren.

Samenwerking met andere vindplekken

Informatie over het Amsterdamse onderwijs wordt beter vindbaar als die op meerdere plekken op het internet vindbaar is. Specifieke gebruikers bezoeken specifieke websites, communities en fora. Twee voorbeelden uit een lijst die in de komende jaren zal groeien: OCO wisselt reeds incidenteel gegevens uit met oudersonline.nl, een plek op het internet waar veel ouders verkeren, en heeft contact gelegd met marokko.nl waar veel Marokkaanse jongeren informatie uitwisselen.

Samengevat

- + OCO vergroot vindbaarheid van schoolinformatie voor ouders en leerlingen door content te plaatsen

4. Klachten van Ouders en Leerlingen

Citaat

*"Het belang van een laagdrempelige, actieve onderwijsrechtswinkel schuilt ook in het vereiste tempo. Onze eindexamenleerling is niet gebaat met een langdurige procedure bij een klachtencommissie of ombudsman. Hij (zij) wenst het recht op herkansing immers op korte termijn te verzilveren."*³

Klachten en de gemeentelijke ombudsman

Ten aanzien van onderwijsklachten bestaat er een zogeheten Klachtenpiramide, met in de top de klachten die bij de rechter of bij de landelijke klachtencommissies uitkomen, en in de basis de lichte klachten die vanzelf wegebben of waarvoor de drempel te hoog is om actie te ondernemen. Emeritus hoogleraar Onderwijsrecht gaf tijdens een congres van de Stichting Onderwijsgeschillen aan dat OCO in het midden van de klachtenpiramide zit. OCO helpt ouders zelf de klacht op te lossen voordat deze verder escaleert. OCO heeft bewerkstelligd dat het aantal klachten uit Amsterdam bij de landelijke klachtencommissie met 2/3e is gedaald⁴. Daarbij is de drempel naar een klachtencommissie hoog. De relatie ouders –school is een vertrouwensrelatie die in de visie van ouders en ook schooldirecties geschaad wordt met een dergelijke stap. Bijkomend is de doorlooptijd van een procedure problematisch in een dag-tot-dagrelatie die ouders en leerlingen met school onderhouden. De ondersteunende, directe rol van OCO is voor veel ouders een veel toegankelijker hulpbron die escalatie voorkomt en continuering van de relatie met school mogelijk maakt. Daar waar schoolwisseling door de gemeente als onwenselijk wordt geacht, is de hulp die OCO biedt onmisbaar.

Samengevat

- + OCO is veel laagdrempeliger dan een klachtencommissie.
- + OCO de-escaleert en maakt continuering relatie ouder-school mogelijk.

Rol voor ombudsman

Bij sommige langslappende conflicten zou het mooi zijn als er een lokale interventiemogelijkheid extra zou bestaan. In die situaties is immers de zaak vaak zo vastgelopen en zo uitzichtloos dat een gezaghebbende hulp een belangrijke bijdrage kan leveren. Daar waar Leerplicht betrokken is, zou de gemeentelijke ombudsman een rol kunnen spelen. Wellicht is het ook mogelijk om deze instantie in te schakelen voor het openbaar onderwijs, al zal dat een interpretatie vragen van alle regelingen die plaatsgevonden hebben rond de verzelfstandiging. De werkelijkheid zal met zich meebrengen dat er een budgetuitbreiding bij de ombudsman zal moeten plaatsvinden. Verder zal omstreeks 50% van het onderwijs buiten deze regeling staan omdat het bijzonder onderwijs betreft. Vervanging van de adviesfunctie van OCO bij klachten door de gemeentelijke ombudsman past niet in de werkwijze van deze laatste. De Ombudsman richt zich op onderzoek van klachten en advisering over procedures en werkwijzen en niet op concrete dienstverlening in grote aantallen.

Samengevat

- + Ombudsman kan rol spelen in Leerplicht.

³ www.onderwijsethiek.nl, wes holleman

⁴ Volgens opgava van de Stichting Onderwijsgeschillen

- + Ombudsman kan rol spelen in openbaar onderwijs, niet in bijzonder onderwijs.
- + Ombudsman te duur voor normale klachtenstroom die door OCO behandeld wordt.

Afbakening van capaciteit

De facto functioneert OCO als externe vertrouwenspersoon voor scholen, wellicht dat deze rol op de lange termijn geformaliseerd kan worden. OCO ontlast scholen in veruit de meeste gevallen door potentiële conflicten te de-escaleren, toch is een enkele keer verwijzing naar een landelijke klachtencommissie meer dan terecht of juridische actie noodzakelijk. OCO verwijst zonnodig naar en werkt samen met Leerplicht, onderwijsconsulenten en onderwijsrechtadvocaten. De afgelopen jaren is het aandeel zware vragen wat door ouders bij OCO is neergelegd gegroeid en de is de belasting van de organisatie van OCO evenredig toegenomen. Als in de komende jaren meer geïnvesteerd wordt in het vormen van oudernetwerken wordt de capaciteit om bij zware vragen te helpen beperkt. Toch mag niet uit het oog worden verloren dat OCO juist is opgericht op initiatief van een moeder die streed voor het leerrecht van haar kind en mag een ouder niet tevergeefs aankloppen voor hulp als nergens anders hulp te krijgen is.

Samengevat

- + Ondersteuning oudernetwerken zal deels ten koste gaan van hulp bij zware vragen.

Financiën

Voortzetting structurele financiering OCO (inclusief accenten nieuw beleidskader!)

OCO verzoekt de structurele financiering van de dienstverlening aan ouders in de periode 2011/2015 voort te zetten. Zoals in de gemeentebegroting is voorzien gaat het om een bedrag van € 330.000 per jaar. (Zie de aanvraag OCO 2011/2015).

Ouderpoot Kwaliteitsaanpak (optionele versnelling)

OCO geeft verder ter overweging om, eventueel op termijn, vanuit de middelen binnen de Kwaliteitsaanpak een incidenteel bedrag van € 190.000,- te besteden aan een 'ouderpoot' (Zie de notitie OCO en kwaliteit).

Extra ondersteuning allochtone ouders via Forum i.s.m. OCO (optionele versterking)

OCO heeft overleg gevoerd met Forum over een extra impuls in de ondersteuning van allochtone oudernetwerken. Forum overweegt een aanvraag in te dienen voor deze ondersteuning voor een bedrag van € 200.000,- per jaar voor de jaren 2011 en 2012. (Deze aanvraag zal nog worden ingediend door Forum in nauw overleg met OCO).

De uitbreiding van activiteiten en financiering is een vertaling van de hoge prioriteit die de stad aan de positie van ouders wil geven. Ten opzichte van de bedragen die beschikbaar zijn voor de activiteiten in het kader van de lokale educatieve agenda gaat het om een bescheiden prioriteitsstelling. In de totale begroting van Jong Amsterdam 2 gaat het om een bedrag van € 700.000 op een totaal van 162 miljoen!

Tot slot

Voorwaarden voor onderwijsbetrokkenheid

Onderwijsbetrokkenheid stimuleren vraagt een gedragsverandering van ouders en scholen. Het stimuleren van ouder-oudernetwerken is daarvoor een nuttig instrument. Maar onderwijsbetrokkenheid kent ook een voorwaarde om te kunnen slagen: passende informatie over de aanpak en de resultaten van de school. Informatie die er toe leidt dat ouders zich bewust worden hoe thuis en school op elkaar aansluiten en hoe ze kunnen bijdragen aan de onderwijsloopbaan van hun kind. Daarbij hoort ook heldere informatie over de leervorderingen op school, zowel van het kind als van de school als geheel.

Investeer in communicatie

Een beweging voor onderwijsbetrokkenheid vraagt om communicatie-activiteiten met voorbeelden (iedere dag vragen wat een kind geleerd heeft is de belangrijkste en meest effectieve maatregel...). Een beweging voor onderwijsbetrokkenheid levert stof voor ouders om aan de school vragen te stellen: over kwaliteit, over de 10-minutengesprekken, over rapporten, over schooladviezen, enz. OCO beschikt over concrete producten om ouders op deze manier bewust te maken van hun rol.

OCO is bereid aan een dergelijke beweging mee te werken. OCO geeft daarnaast de gemeente ter overweging om samen met de schoolbesturen te investeren in een algemene campagne vergelijkbaar met de campagne rond Triple-P (Positief Opvoeden) om aandacht te vragen voor onderwijsbetrokkenheid.

Samenvattend

De notitie over ouderbetrokkenheid geeft met de drie elementen (partnerschap tussen school en ouders, ondersteuning netwerken en open informatie) een aantal wenselijke ontwikkelingen aan. Maar tegelijk wordt veel overgelaten aan het vrije spel van de maatschappelijke krachten waardoor er weinig of geen garanties bestaan of de doelen die geformuleerd worden ook werkelijk bereikt zullen worden. Om de doelstellingen te bereiken zullen concrete investeringen nodig zijn. OCO wil door gerichte maatregelen bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen. De aanpak die OCO voorstelt voorziet in een logisch vervolg op de eerdere periode van OCO met een aantal duidelijke accentverschuivingen en prioriteit voor het vormen van netwerken van allochtone ouders. Daarbij wordt optimaal gebruik gemaakt van de opgebouwde onafhankelijke positie, expertise en goodwill.

Notitie als toespitsing eerdere aanvraag

Vanwege de beperkte tijd, feitelijk twee weken, voor het voorbereiden van deze aanvraag heeft OCO ervoor gekozen om middels deze notitie aan de hand van het nieuwe beleidskader van de wethouder de eerdere aanvraag toe te spitsen en prioriteit te geven aan het bedienen van allochtone ouders. De concepten uit de eerdere aanvraag blijven overeind, alleen het actieplan op pagina 10 uit de eerdere aanvraag komt voorlopig te vervallen en maakt plaats voor de actiepunten uit deze notitie.

Ouders in positie

OCO is bereid en in staat om concreet uitvoering te geven aan de wensen die geformuleerd zijn in de notitie. En meer: OCO is bereid om dat te doen vanuit de basis die gelegd is om ouders in positie te brengen om een actieve rol in het onderwijs te spelen.

Bijlagen:

- OCO 2011-2015
- OCO en Kwaliteit
- Artikel MR Magazine